

Temat 5. Wybrane kryzysy i konflikty zbrojne na świecie. Lata 60-e i 70-e

1) Kubański kryzys raketowy.

Nikita Chruszczow - Pierwszy sekretarz KC KPZR

Fidel Castro - Przywódca kubańskiego ruchu rewolucyjnego. Doprowadził do obalenia dyktatury.

Przewaga USA nad ZSRR w dziedzinie broni jądrowej i środków jej przenoszenia zaczęła maleć.

Wystrzelenie w 1957 e. przez ZSRR pierwszego sztucznego satelity Ziemi uświadomiło Amerykanom, że rakiety radzieckie z głowicami jądrowymi mogą dotrzeć na terytorium USA.

Dowody świadczące o wzrastającej potędze ZSRR

- Kolejne próbnne eksplozje jądrowe
- Rozbudowa systemu międzykontynentalnych pocisków balistycznych
- Zestrzelenie nowoczesnego samolotu szpiegowskiego U-2
- Pierwszy orbitalny lot człowieka (J. Gagarin) 1961

N. Chruszczow zyskał sojusznika w osobie przywódcy kubańskiego Fidela Castro, który czuł się zagrożony ze strony USA i proklamował na Kubie socjalizm, szukając oparcia w ZSRR

Chruszczow był pewien, że ZSRR może zdobyć przewagę strategiczną nad USA, jeżeli podejmie zdecydowane działania i umiejętności na Kubie rakiety z pociskami jądrowymi.

Przywódca ZSRR po uzyskaniu zgody od F. Castro, nakazał potajemnie rozlokowanie na Kubie między innymi wyrzutni rakiet bliskiego i średniego zasięgu, które mogły przenosić głowice jądrowe. W planach były też dalekiego zasięgu.

Po wykryciu przez Amerykanów 15 października 1962 r. wyrzutni władze USA zażądały usunięcia wszelkich rakiet z Kuby.

Przez twardą postawę USA Chruszczow wycofał okręty z pociskami w zamian za gwarancję bezpieczeństwa Kuby.

2) Wojny izraelsko-arabskie.

Po powstaniu państwa Izrael i pokonaniu sąsiednich krajów arabskich w 1949 r. sytuacja w regionie stała się bardzo napięta.

Wojna sześciodniowa - atak Izraelczyków na półwysep Synaj. Osiągnięcie terenu czterokrotnie większego od dotychczasowego. (1967)

Zarówno ZSRR jak i USA udzielały walczącym stroną pomocy.

W wyniku wspólnej mediacji radzieckiej i amerykańskiej doszło do przerwania działań wojennych.

W 1974 r. USA i ZSRR oraz Izrael, Egipt i Syria zawarły porozumienie choć żadna ze stron nie była w pełni zadowolona

W 1978 r. wobec nasilających antyizraelskich działań Palestyńczyków z terenu Libanu, armia Izraela ponownie wkroczyła do Libanu, wprowadzając kilkumiesięczną okupację południowej części kraju.

26.03.1979 - Podpisanie izraelsko-egipskiego traktatu pokojowego w Waszyngtonie.

3) Wojna wietnamska.

Ho Szi Minh - Przywódca komunistycznej Ligi niepodległości Wietnamu.

Wstępem do wojny wietnamskiej był konflikt w Indochinach, gdzie próba przywrócenia kolonialnych rządów przez Francję po II wojnie światowej spotkała się z oporem ludności - doszło do wystąpień zbrojnych rozwoju partyzantki, głównie komunistycznej.

W 1945 r. Ho Szi Minh proklamował Demokratyczną Republikę Wietnamu (DRW)

Francuzi uznali niezależność Demokratycznej Republiki Wietnamu w zamian za prawo utrzymania wojsk na obszarze tego kraju.

Jesienią 1946 r. doszło do starć wietnamsko-francuskich - w konflikcie początkowo górami byli Francuzi, jednak dostawy broni z Chin i ZSRR pozwoliły komunistom wietnamskim przejść do ofensywy i wkroczyć do Laosu

W lipcu 1954 r. w Genewie podpisano porozumienie, w którym Francja uznała suwerenność Laosu i Kambodży oraz zobowiązała się wycofać wojska z Wietnamu do 1956 r.

Rząd południowowietnamski był wspierany przez USA gdyż władze amerykańskie chciały powstrzymać rozprzestrzenienie się komunizmu w Azji.

Do wybuchu wojny doszło po ostrzelaniu w lipcu 1964r. amerykańskiego niszczyciela w Zatoce Tonkińskiej przez flotę północnowietnamską. W odpowiedzi Amerykanie zaczęli powiększać kontyngent wojskowy w Wietnamie.

Od 1965 Amerykanie rozpoczęli naloty na DRW. W 1968 wojska DRW przeprowadziły ofensywę z ogromnymi stratami po stronie amerykańskiej. Nasilające się w USA protesty antywojenne wymusiły sukcesywną ewakuację wojsk lądowych rozpoczętą w 1969.

1973 - podpisanie układów paryskich kończących wojnę

Na początku 1975, łamiąc porozumienie, komuniści rozpoczęli atak, który doprowadził do zajęcia Sajgonu. Zwycięstwo SRW (Socjalistyczna Republika Wietnamu) umożliwiło rozprzestrzenienie się komunizmu w regionie.

Stopniowa normalizacja stosunków Wietnamu z Chinami i USA nastąpiła dopiero w latach 90. XX w.

4) Agresja radziecka na Afganistan.

W 1973 zaczął rządy dyktatorskie Mohammad Daud Chan i zakończył je w wyniku rewolucji przeprowadzonej przez Ludową Demokratyczną Partię Afganistanu. (1978)

Kraj ogarnęła wojna domowa a w trakcie walk w 1979 r. doszło do zamachu stanu i władze objął Pasztun - Hafizullah Amin, patrzył on niechętnie na radzieckie ingerencje w wewnętrzne spory Afgańczyków.

W 1979 władze ZSRR chcąc mieć wpływ na sytuacje w Afganistanie zdecydowały się na otwartą interwencję wojskową.

Rosjanom nie udało się spacyfikować Afganistanu i stał się on dla nich polem przegranej wojny.

1989 r. - Wycofanie Rosjan z Afganistanu

Afganistan pozostał niestabilny politycznie, skłócenia bojownicy o wolność nie potrafili wypracować porozumienia satysfakcjonującego wszystkie grupy etniczne, polityczne i religijne.